

Nr 717

Av herr Karlsson, Göran, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 73, angående utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster.

(Lika lydande med motion nr 873 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 73/1964 har till behandling upptagits frågan om utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster. Ökad utbildning för dessa personalgrupper har länge varit ett önskemål, som inte minst bland sjukvårdshuvudmännen gjort sig starkt gällande. Det föreligger beträffande både sjukgymnaster och arbetsterapeuter stort behov, och det kan utan överdrift hävdas, att sjukvården på många håll uppvisar brister, som i väsentlig grad skulle kunna avhjälpas med bättre tillgång till befattningshavare med utbildning för sjukgymnastisk och arbetsterapeutisk verksamhet. Förslaget om ökad utbildning och även förbättrad sådan hälsas därför med stor tillfredsställelse.

I sin redovisning för de förslag som framlagts har departementschefen tagit upp en, som det framhålles i propositionen, »för planeringen av utbildningen på längre sikt viktig fråga, nämligen frågan om huvudmannaskapet för utbildningen och den centrala tillsynen däröver». Det råder intet tvivel om att detta är en fråga av stor vikt. Departementschefen redovisar att tvenne linjer i detta avseende utkristalliserats i remissyttrandena och att sålunda två varandra motsatta uppfattningar kommit till synes. Enligt den ena bör utbildningen bedrivas vid medicinsk fakultet och med staten som huvudman. Enligt den andra »bör utbildningen bedrivas under sjukvårdshuvudmännens ansvar och under tillsyn av den centralmyndighet, som utövar tillsyn över yrkesutbildningen». För egen del ansluter sig departementschefen i huvudsak till den sistnämnda uppfattningen.

Departementschefens principiella ställningstagande, att ansvaret för utbildningen skall åvila sjukvårdshuvudmännen är enligt motionärernas uppfattning välbetänkt. Emellertid fullföljes inte denna linje. Sjukgymnastutbildningen i Stockholm och Lund skall tills vidare bedrivas i statlig regi och uppenbarligen i anknytning till de medicinska fakulteterna. Den sjukgym-

nastutbildning som enligt propositionen skall komma till stånd i Göteborg skall däremot redan från början bedrivas av vederbörande sjukvårdshuvudman. Beträffande arbetsterapeututbildningen innebär de i propositionen framlagda förslagen, att en fullständig arbetsterapeututbildning som under snart tre år i anslutning till ett större centrallasarett bedrivits av en sjukvårdshuvudman kommer att upphöra. Detta förhållande måste betyda, att departementschefen trots deklARATIONEN, att han i huvudsak ansluter sig till linjen med sjukvårdshuvudmännen som huvudmän, i praktiken icke fullföljer denna sin tanke. En ändring i detta avseende är högst angelägen, om det skall vara möjligt att nå fram till en klar linje beträffande denna enligt departementschefen så viktiga fråga.

Önskvärt vore att utbildningen av såväl sjukgymnaster som arbetsterapeuter kunde helt överföras till sjukvårdshuvudmännen och bedrivas av dessa och under deras ansvar med tillsyn av centralmyndigheten för yrkesutbildningen. I vart fall borde som ett första steg utbildningen av arbetsterapeuter ordnas så. Detta vore ju också naturligt, eftersom hittillsvarande utbildning av arbetsterapeuter bedrivits bl. a. av två landsting. Av ledamöterna i 1960 års arbetsterapeututredning har en ledamot — den som i utredningen kan anses ha varit enda representant för sjukvårdshuvudmännen i fråga om kroppssjukvården, nämligen landstingsdirektören L. Goth. Nilsson — avgivit särskilt yttrande och därvid genom en klart dokumenterad redovisning hävdad tanken på en administrativt och organisatoriskt sammanhållen utbildning av sjukvårdspersonal. Han har avslutningsvis anfört följande:

»Sammanfattningsvis anser jag således, att utbildningen för all sjukvårdspersonal bör samordnas i administrativt och organisatoriskt sammanhållna sjukvårdsskolor, att med hänsyn härtill den reformerade arbetsterapeututbildningen bör inordnas inom yrkesskolorna med landsting och storstäder som huvudmän, under ledning av den centrala yrkesskolemyndigheten . . .»

Liknande synpunkter anföres av Svenska landstingsförbundet, och i en ledande artikel i häfte 2 i mars 1963 av Sveriges Landstings Tidskrift framhålls under rubriken »Samordnad sjukvårdsutbildning» följande om gjorda utredningar beträffande sjukvårdspersonal:

»Utredningarna ha skett separat för olika personalgrupper. Därvid har det icke kunnat undvikas, att de för gruppen speciella förhållandena i första hand beaktats, vilket lett till isolerade lösningar. Frågan om samordningen mellan olika utbildningar har därvid ej alls eller endast ofullständigt beaktats.

Den nuvarande splittringen på detta område, när det gäller utbildning av personal för såväl kroppssjukvård som mentalsjukvård är ej rationell och leder till konstlade gränser mellan olika personalgrupper. Det synes därför angeläget att en samordning, i den utsträckning så är möjligt, kommer till stånd, så att lokaler, lärare och undervisningsmateriel kan effektivt utnyttjas och en rationell utbildningsgång tillskapas.

Då flertalet av hithörande utbildningar redan är eller väntas bli — t. ex. beträffande mentalsjukvårdspersonalen — anknutna till det allmänna yrkesutbildningsväsendet och få landsting och städer utanför landsting som huvudmän, synes det vara den riktpunkt man strävar efter, då det gäller den erforderliga samordningen. Detta skulle betyda, att inom varje landstingsområde bör finnas en sjukvårdsskola med differentierade utbildningslinjer.

Det är angeläget, att samordningssynpunkterna vinner beaktande vid den reformering av olika utbildningar, som nu förestår, så att ej utvecklingen på ett olyckligt sätt snedvrides.»

Är det inte delvis risk för att nu föreliggande förslag beträffande arbetsterapeuter och sjukgymnaster medverkar till en sådan snedvridning? På flera håll i landet planerar man nu sådana sjukvårdsskolor, varom det talas i den citerade artikeln. I ett landsting har man redan fattat beslut om en skola — i detta fall kallad vårddyrkesskola — vartill 12 miljoner anvisats. Inom flera andra landsting pågår diskussioner och utredningar om liknande skolor. När nu landstingen visar så stort intresse för denna utbildningsverksamhet, borde de landsting som önskade på sitt program upptaga även utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster beredas tillfälle att bedriva sådan utbildning med rätt till statsbidrag.

Visserligen anföres det i propositionen om arbetsterapeututbildning, att med hänsyn till befintliga resurser »sådan utbildning inom de närmaste åren kan ordnas på endast ett fåtal orter, nämligen såvitt nu kan bedömas, Stockholm (Mörby), Göteborg, Linköping och Örebro». I vad avser förutsättningarna i fråga om de medicinska anordningarna, synes emellertid flera centrallasarett kunna erbjuda för denna utbildnings verksamhet erforderliga resurser likvärdiga med dem som finns vid de i propositionen angivna sjukvårdsinrättningarna. Även beträffande lokalfrågan finnes fall, där förutsättningar redan nu föreligger för att vid i propositionen angivna tidpunkter starta en verksamhet av här avsett slag.

Därest utbildning av sjukgymnaster och arbetsterapeuter finge bedrivas på flera platser, skulle den ytterligare anhopning av studerande som redan nu hårt belastar vissa utbildningssjukhus kunna undvikas. Detta skulle innebära bättre förhållanden för dem som skall utbildas och sannolikt i väsentliga avseenden även en fördelaktigare vårdsituation för berörda patienter.

Under åberopande av vad som här anförts får vi föreslå,

att Kungl. Maj:t utöver vad som föreslagits i propositionen bemyndigas snarast vidtagna åtgärder för att utbildningen av arbetsterapeuter och sjukgymnaster skall helt anförtros åt sjukvårdshuvudmännen att bedrivas med statligt bidrag av samma storleksordning som avses i propositionen och att således en fullständig samordning av denna utbildning och utbildning i andra vårddyrken kommer till stånd, samt

att Kungl. Maj:t bemyndigas att redan nu medge statsbidrag till utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster även vid andra lasarett än i propositionen tänkta och att därför erforderliga ekonomiska resurser ställes till Kungl. Maj:ts förfogande.

Stockholm den 7 april 1964

Göran Karlsson

Nils Theodor Larsson

Rudolf Boman

Thure Dahlberg

Lennart Wanhainen

Tage Johansson

Annie Wallentheim

Nr 718

Av fru *Segerstedt Wiberg*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 73, angående utbildning av arbetsterapeuter och sjukgymnaster.

(Lika lydande med motion nr 872 i Andra kammaren)

Stockholm den 7 april 1964

Ingrid Segerstedt Wiberg
